

DELA VSKA

PRAVICA**Glasiło krščanskega delovnega ljudstva**

Izhajaja vsak četrtek pop.; v slučaja u praznika dan poprej - Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. - Nefrankirana pisma se ne sprejema!

Posamezna številka Din 150 - Cena: za 1 mesec Din 50, za četiri leta Din 150, za pol leta Din 30; za inozemstvo Din 7 - (mesečno) - Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. Štev. čekovnega računa 14,900

Ostra obsodba kapitalizma.**Energične besede praškega nadškofa dr. Kordača.**

Ker je dandanes tudi med dobrimi katoličani večkrat razširjeno mnenje, češ da krščanski socialisti, katerih namene tudi »Delavska Pravica« zastopa, zahtevajo preveč in da vse njihovo gibanje ni v skladu z idejami katolicizma, ki da skrbi predvsem le za cilje onostranskega življenja, zato navajamo v naslednjem doslovno izvajanja praškega nadškofa msgr. Frančiška Kordača, kakor jih je prinesel »L'osservatore Romano« in ki gotovo ni na sumu, da bi staval kake pretirane zahteve ali bi celo preveč nagibal k materialističnim težnjam današnje dobe. Izvajanja dr. Kordača so nastala o priliki, ko je imenovan dovolil gospodu Alojziju Huspeku, zastopniku mednarod. združenja vzgojnega filma dvakratni intervju.

Najprej je poudaril važnost filma kot vzgojnega sredstva in od tega specialnega vprašanja je prešel msgr. Kordač na bolj splošna razmišljanja.

STOLETJE KAPITALIZMA.

Med drugim je rekel: »Mi živimo v stoletju kapitalizma, ki je povzročil pavperizem, to je splošno uboženje delavnega razreda. Trpe pa revščino in pomanjkanje katoličani prav tako kakor socialisti in marksisti. Ljudski množici ne manjka samo materijalnega kapitala, ampak tudi duhovnega, in to jih vodi v obup. Pod vplivom vojnega in povojnega materijalizma je človeški duh bil potisnjen k tlom. Čut človečnosti in ljubezni pa je propadel. Mi smo v nevarnosti, da zapadamo v temo barbarstva. Zato je treba, da iščemo prenovljenja in pomlajenja sredi propadajoče civilizacije. Kakor je v gotovem času klica krščanstva prinesla prenovljenje grškega in rimskega sveta, tako mora tudi moderni čas s pomočjo krščanstva doživeti prenovljenje svoje propadajoče kulture.

Kristus je dejal apostolom: Vi ste kvas! Govoril je o gorčičnem zrnu, iz katerega zraste veliko drevo. Dobro raztreseno zrno je bil socializem, usodni kvas pa je boljševizem. Ruski boljševiki vedo, da so današnje socialne razmere najboljša tla za prekvašenje ljudstva z boljševizmom.

STOLETJE SEBIČNOSTI.

Zivimo v dobi egoizma in dekadence. Ta splošna dekadence je posledica nemoralnega kapitalizma, ki je neplođen in zbran od izkoriščevalcev in poedinih špekulantov, ki so zvezani v bankah in kartelih. Ves kapital, ki leži neplođen, je sad rodovitnega dela delovnih rok in inteligence uslužbencev, toda namesto da bi služil napredku, je postal glavni vzrok ubožanja in propadanja. Nimam nobenega predsodka proti kapitalu, vendar bi hotel, da postane kapital zopet rodovit in da oplemeniti delo. Pravičen gospodarski zakon je bil dan človeštvu na prvih straneh starega testamenta. Tam stoji pisano: »Bodite gospodarci in ne hlapi!« Danes pa ne vlada red, ampak splošna zmešnjava.

STROJ NAJ SLUŽI ČLOVEKU!

Komu služi vsa človeška razumnost? Samo kapitalu, materiji. Kapital se je polastil vseh pridobitev človeškega duha: tehničnih iznajdb, znanstvenih odkritij, novih načinov dela. Tako se izpraviže vse, kar bi moralo služiti v blagoslov človeka v njegovo prokletstvo. Nisem sovražnik stroja. Vem, da more služiti napredku. Vendar so oni delavci, ki so razrušili v Londonu prve stroje, pravilno slutili, da jim bodo nekoč ti stroji jemali kruh in jih bodo pahnil v revščino in pogubo. V silnem razvoju industrije in tehnike ne vidim nobenega napredka, dokler je človek, ki bi moral biti gospo-

dar materije, njen suženj, dokler ne bo stroj tisti, ki služi človeku in ne bo človek suženj stroja.

ALI NAPREDUJEMO?

Človek ima svobodno voljo, on ima razum in pamet, on ustvarja napredek. Toda to, kar se danes imenuje napredek, zastuplja mase duševno in moralno. Prva dolžnost zakonodajalca in države je, da vzgaja človeštvo k pametni demokraciji, in mu dvigne duhovno in umsko obzorje. Javna blaginja mora biti državi najvišji zakon.

Celo Marx, ki je gotovo veroval v egoizem kot element življenja, je napisal zanimive besede: »Denar ne rodi otrok!« Današnji čas pa ne razume nemoralnosti »obresti«. Ubog človek je danes igrača izkoriščevalcev, ki nočejo priznati, da ima še tako ubog človek pravico do življenja, do kruha, do obleke in do družine. Kdo more dandanes zagotoviti ubogim, da bodo imeli njihovi otroci nekoč kaj jesti in da ne bodo morali trpeti bede, kakor jo danes trpe oni sami.

Hvala Bogu, da so tudi med kapitalisti taki, ki poznajo bedo svojih delavcev in jim pripoznajo njihove potrebe in delijo z njimi sad skupnega dela ter skrbje zanje s tem, da zidajo udobne hiše, kopalnice, čitalnice itd. Toda kaj morejo storiti ti poedinci proti splošni poplavi materijalizma!

NA PRELOMU VEKOV.

Mi živimo na prelomu zgodovinskega razdobja, kakršnega še ni bilo po preselejanju narodov, ki je porušilo grško-rimski svet. Tedaj se je dvignilo iz morja prelite krvi krščanstvo. Veliki dogodki pogosto nastajajo iz krvavih konfliktov. Predpogoje za taka krvoprelitja ustvarja človeška družba vedno, kadar je na višku svoje razrvanosti. To uvidevajo tudi Sovjeti, ki napenjajo vse sile, da izzovejo katastrofo, ki izgleda neizbežna.

Govorje narodom, katerih državniki ne predvidevajo te katastrofe! Gorje narodom, katerih državniki slutijo nevarnost, pa ji ne posvečajo potrebne pažnje! Naš čas je zrel za svetovno revolucijo. Ako ne bodo vladajoči in kapitalistični krogi sprejeli zakonov krščanstva, bo ves svet opustošen v morju rdečih plamenov.

Sodbe listov.

Naravno, da so te odločne besede msgr. Kordača povzročile najbolj različne komentarje v vseh plasteh javnega mnenja. Zanimiv komentar je izšel tudi v finančnem dnevniku »Prager Börsenkurier«. Clankar dr. Emil Saudek, po veri Izraelit, zelo znan v češkoslovaškem literarnem svetu, sodi o msgr. Kordaču, da je kot duhovnik in kot filozof izvrsten vzgojitelj ter poudarja, da so njegove besede zvest izraz nauka Cerkve in socialnih naukov slavne okrožnice Leona XIII. »Rerum Novarum«. Cerkve, tako piše, posega z veliko aktivnostjo v socialni boj. V praškem predmestju pridigajo jezuitski in frančiškanski duhovniki vsak teden delavcem in delavkam in njihovim otrokom. Pa oni ne pridigajo samo, ampak jim tudi pomagajo, kajti Cerkve ne razpravlja samo, ampak dela. Dnevnik pravi dobesečno: »Katoliška Cerkve, in to moramo odkrito priznati, dejansko nikakor ni diskreditirana, kakor so hoteli prepričati ljudi, ampak je popolnoma upravičena, da dviga svoj glas v rastoči zmešnjavi. Dandanes smo že opustili misel, da bi smatrali Cerkve kot posebej reakcije. Njeni predstavniki pridobivajo vedno bolj na osebnem ugledu in postajajo ustvarjalni sotrudniki v državi in mnoge ideje, ki so se drugičkrat smatralo kot ideje

napredka, v resnici niso napredne, ampak plavajo samo na površini. Moralna naloga Cerkve je večna, ker vidimo, da samo tehnični napredek ne pomeni harmonije. Zato smo brali izjave msgr. Kordača s spoštovanjem in uvaževanjem.

Druge opazke in protesti so vse zelo živahne, ker je pač predmet sodoben. Z zanimanjem se je opazilo, da so kapitalisti složni nastopali s komunisti v tem, kako bi jasnim besedam msgr. Kordača vzeli veljavo ali pa jim podtaknili zlobne namene. Medtem pa so umski krogi, zlasti pa delavci in srednje meščanstvo, s priznanjem sprejeli njegove besede, ker iz lastne izkušnje poznajo in čutijo današnje razmere. Naravno se tudi tu dobe izjeme. Ne manjka sodb visokih finančnikov in industrialcev, ki odobravajo obtožbe msgr. Kordača proti modernemu kapitalizmu, kakor ne manjkajo predstavniki delavskih slojev, ki se, ne vedoč kaj bi rekli, omejujejo na napade na katoliško Cerkve z običajnimi frazami, ki lačnim še nikdar niso dale kruha. Na splošno lahko rečemo, da je bil manifest msgr. Kordača zelo učinkovit opomin še preko meja Češkoslovaške republike. Posebno v Avstriji je našel velik odmev.

Nadškof Kordač h komentariem.

Številni komentarji in številni dopisi, ki so prišli na praškega nadškofa s strani delavskih krogov, visoke finance, industrijskih krogov in številnih združenj, so privedle direktorja Alojzija Huspeka, da je na novo obiskal nadškofa Kordača, da bi zvedel, kaj pravi h komentarjem, ki jih je povzročil njegov prvi razgovor.

Msgr. Kordač je izjavil: »Le kako sem mogel vzbuditi toliko presenečenje s svojimi izjavami. Ali sem morda rekel kaj novega? Ni prvič, da sem tako govoril. O teh problemih sem govoril na univerzi kot profesor sociologije. Razpravljaj sem o socialnem vprašanju pri številnih privatnih razgovorih. Govoril sem o tem v parlamentu. Ne pridigam nič novega in tudi ne razvijam programov modernih socialističnih strank. Vse, kar sem rekel, je napisal že Tomaž Akvinski. Vse to najdemo napisano (v novem testametu in) v Mojzesovih knjigah.

Nekdo je pripomnil, da ni samo kapitalizem, ampak da so tudi banke vzrok sodobnega razkroja. Toda isto sem tudi jaz poudaril, da so banke in borze prvi vzrok gospodarskega propada. Ze sveto pismo pravi, da je oduševstvo obsodbe vredno. In zlasti moramo obsoditi nerodovitne »obresti«, kakor bi tudi »kapital« bil lahko uporabljen za koristna dela in bi lahko delavce zaposlil. Kaj naj rečem o razkošnih plačah velikih finančnikov! Ali ni morda sramota, če predsednik neke ameriške banke prejme 300.000 dolarjev letne plače?

LJUBEZEN BREZ DEJANJ.

Govori se: Ljubezen bo rešila socialno vprašanje. Lepa beseda, ki pa ne zadostuje za vse. Prava ljubezen mora ne samo pomagati v revščini, ampak mora delati tudi na to, da revščino preprečuje. Ljubezen mora delo začeti in pravičnost mora delo končati. Delavec ne prosi miloščine, ampak zahteva dela in hoče biti za svoje delo pravično plačan in vemo iz sv. pisma, da je pritrgovanje plačila krivica, ki vpije v nebo.

Ko govorimo o svetem pismu, je pristavil škof, moramo imeti pred očmi, da da sv. pisma niso pisali moderni evropski filozofi, temveč je bilo pisano v Orientu, kjer je jezik poln lastnega kolorita in čuvstev. In v tej poetični obliki so v sv. pismu razložene ne samo verske in abstraktne zapovedi, ampak tudi pozitivni zakoni, da, vsi ekonomski in socialni zakoni. Posebno druga in splošne knjige Mojzesove so najboljše šola tudi za moderne sociologe. Mojzes, navdihnjjen od

Boga, in potem Kristus, sta dala svetu najboljše zakone.

PRAVICA DO DELA IN ŽIVLJENJA

Stvarnik, ki je postavil človeka na svet, je poskrbel tudi za njegovo existenco in mu je dal ekonomski in socialni temelj. Pisec sv. pisma z navdušenimi besedami opisuje vse tisto, kar je Bog človeku dal za njegovo hrano, zemljo, rastline, drevesa, ptice itd. Vse kar je ustvarjeno, je postavljeno v službo človeka, mora biti njemu podrejeno, vse mu mora služiti, da more živeti.

Ako je človeška inteligenca iznašla tako popolne stroje, da človeku ni treba, da bi si lasten kruh pridobival v potu svojega obraza, zakaj naj bodo tega pridobitka deležni samo nekateri posamezniki, med tem ko naj se delavec-revež še nadalje poti in ostane suženj?

Treba je tudi v tem oziru priti do gotovega ravnotežja, ki mora imeti etično podlago. Stari zakon nam lahko služi kot šola. Vemo, da so Hebrejci praznovali vsako petdesetletje kot jubilejno leto, v katerem so dajali svobodo sužnjem in so dolžnikom odpuščali dolgove. Bila je to splošna poprava novega reda, bila je to pravična agrarna reforma, ekonomska in socialna reforma, ki je vse privedla nazaj v prvotno stanje. To ravnotežje je bilo utemeljeno v globoki veri v božjo pravičnost.

Ko je pozneje ves svet obvladal paganizem in skrajni materializem, so se ljudje navezali na materijo z neko divjostjo, katero bi lahko orisali s frazo: Vse svoje nosim s seboj. Tedaj je prišel na svet Kristus in Njegov prihod je bil glasen protest proti strašnemu gospodarstvu mamona.

PO DVATISOČ LETIH.

To je največja skrivnost svetovne uestnice: Bog se je rodil nag, ubog in slaboten, najvišji je postal najmanjši, da bi protestiral proti gospodarstvu sebičnosti in materijalizma. Največja pomankljivost današnjih dni je, da vladajoči tega sveta ne priznajo več Jezusa, ki je za nas ljudi in za naše zveličanje prišel iz neba.

Kam smo prišli po dva tisoč letih? Sv. Pavel je rekel, da je pomanjkanje ljubezni značilen znak paganizma. Glejte, pagani živijo tudi še v 20. stoletju. Kristus je prišel med sužnje. Kristus pa ni prišel, da bi brez nadaljnega obsodil kapital, ampak je celo sprejel povabila bogatih farizejev, se udeleževal njihovih pojedini in pil vino iz njihovih kleti tako, da mu je neki hinavec celo očital, da je požeruh in pijanec. Kristus je jasno učil, da mora kapital oploditi delo in se ni bal povedati resnice tudi bogatinom.

PODOBA NAŠIH DNI.

Bogatin brez usmiljenja z ene strani in ubogi Lazar z druge, to je podoba naših dni. Ni več vere, iz katere vstajata ljubezen in dobrotljivost. Danes vlada paganska materialistična filozofija. To vidimo tudi v modernem pojmu zakona. Če mi zahtevamo, da bodi zakon tak, kakor ga hoče Kristus, nismo nazadnjaški ampak hočemo napredek. Ker je moderna ideja o zakonu tako spačena, poginjamo moralno in fizično. Samo največji sovražnik našega naroda nam more svetovati naj nadaljujemo na potu teh »reform«.

Moderni filozofi so pozabili, da je bila kultura od 5. do 16. stoletja zgrajena na temeljih kršč. nračnosti in dogme. Dandanes ni vere v Boga, stvarnika vseh vidnih in nevidnih stvari in navdihovalca vseh idej, ki služijo napredku. Dandanes učijo, da inteligenca in ideja izhajata iz materije. Dandanes obstoji vera v gibanje atomov. Toda je tako: Ali verujem v Boga in delam po njegovih zakonih, ali pa ne verujem. Toda sedaj ves svet nima nobenega smisla. Dobro je dejal sv. Bernard: »Ali se je motil Kristus, ali pa se moti svet.«

POZOR!

Za zimo se vsak član zadruga najceneje in najsolidneje obleče in obuje v našem manufakturnem oddelku, Kongresni trg št. 2, ozir. na deželi v naših poslovalnicah.

Teh Din 25 — se bo zapisalo članu na delež tako, da bo imel namesto enega samega, po več deležev. — Člani pokažite, da ste zavedni člani svoje gospodarske organizacije, ki je letos prekoračila 35 leto svojega obstoja.

Nihče naj ne misli, da more kupiti drugje ceneje. Pri navidezno nižjih cenah konkurence gre skoro brez izjeme, za cenejše blago. Naš princip je, absolutna konkurenčnost. Poleg nizkih cen še **3% popust**, ki se sedaj izplačuje. Za mesec december 1930 pa razpisujemo izredni popust **Din 25 — za vsakih** na manufakturi in galanteriji zakupljenih **Din 500** —

I. delavsko konzumno društvo v Ljubljani

r. z. z.
o. z.

Plače pri Javni borzi dela so nizke. Tudi to ima lahko senčne strani, ker se bodo ljudje z iniciativo in organizatoričnimi sposobnostmi, ki so tudi tu potrebni, te težke službe izogibali. Pri Javni borzi dela v Ljubljani znašajo redni dohodki po odbitku stroškov za pobiranje doklad okrog 1.900.000 Din. Te Javna borza dela sme uporabiti po uredbi:

260.000 Din za administracijo, 515.000 Din za podpiranje brezposelnih, 51.000 Din za rezervni fond centralnega odbora, 34.000 Din za administracijo centralnega odbora, 1.040.000 za stanovanjski fond.

Porabila je: 477.616,82 Din za administracijo, 328.014 Din za podpiranje brezposelnih.

Tudi tu ne grajamo iz razlogov, ki smo jih zgoraj omenili, izdatkov za administracijo. Posebno pozornost pa za služi štedenje pri podporah.

Pri Javni borzi dela v Ljubljani se je porabilo za podpiranje brezposelnih le 58% po uredbi normirane vsote, ali 17% vsote, ki se pobira od delavstva za vzdrževanje borz dela in podpiranje brezposelnih.

Kljub temu, da se sme trošiti za brezposelne podpore preizek odstotek — se v Ljubljani ni izabil niti ta odstotek!

Razumljivo je, da je to nenormalno in nevzdržljivo. Zlasti, ko vemo, kako silna je bila v tem letu brezposelnost in s kakšnim pritiskom na delavstvo so bili ti rezultati doseženi. Pripominjamo, da je centralni odbor za posredovanje dela v načelu že osvojil stališče, da pri razdelitveni ključu, kakor ga predpisuje uredba, ne bo mogoče vztrajati.

Proračuni za leto 1929. predvidevajo, da imajo izdati javne borze dela na brezposelnih podporah 5.401.079 Din, dejansko pa so izdale le 2.778.220,55 Din ali le 75,3% predpisanega budžeta. To se pravi, da se v praksi načelne smernice centralnega odbora niso izvedle.

Pri ljubljanski Javni borzi dela je znašal proračun za brezposelne podpore Din 826.000.—. Izplačalo pa se je le za Din 328.014.— ali le 40% predpisanega proračuna. (Dalje prih.)

Boj za petrolej

(Konec.)

Tudi tu je operiral s svojo staro taktiko in hujskal nekatere amer. družbe proti drugim. Leta 1928. je predsednik družbe Standard New Jersey Teaple napram Deterdingu pristal na zvezo z njegovim koncernom in bi tako nastal nek svetoven petrol. trust. A načrtu so se uprli ameriški delničarji, ker so se bali Deterdinga. Ta pa je še upal in meseca aprila 1929 prišel v New York in jih skušal pripraviti do tega, da bi se produkcija pogodbeno omejila. Merodajno naj bi bilo stanje l. 1928. Za vsami temi pogajanj pa je razvil Deterding do tedaj največjo kampanjo, da bi pridobil čim več ameriških tržišč in ležišč petroleja. Deterdingovi načrti se tudi niso skladali z namerami niti ameriške niti angleške vlade in obe sta se jim uprli. Na drugi strani pa je tudi nemogoč kak svetoven trust brez Rusije. Kajti ta more biti pomembna le tedaj, če je samostojen producent. Zakaj naj bi dala to karto iz rok?

Ruski izvoz petroleja je znašal v letu 1928-29 štirikrat toliko kot pred vojno. Produkcija je bila za 50% večja kot leta 1913. Rusija je sedaj na tretjem mestu. Ruski strokovnjaki cenijo zaloge na 8 milijard sodov in to brez nedavno odkritih ležišč in Turkestana. Američani cenijo zaloge na 6755 milijonov sodov, medtem ko imajo Združene države 5500 milijonov sodov zaloge. Produkcija v Baku je modernizirana in 95% vseh naprav obratuje z elektriko napram 30% pred vojno. Standard gradi nove rafinerije. Polagajo se nove cevi. Od l. 1924. do 1929. je Rusija investirala 449 milijonov dolarjev novega kapitala. Ruska produkcija se

Ta mesec

naj bo skrb vsakega našega naročnika, da si pridobi še enega naročnika našega neodvisnega lista. Podvojimo število naročnikov, s tem bomo podvojili gotovo tudi število naših prijateljev. Podvojili bomo krog krščanskih socialistov.

Ruski dumping.

Zunanja trgovina Sovjetske Rusije kaže v letošnjem letu na evropskem trgu nenavadno aktivnost. Tekom letošnjega leta so prišle na evropski trg velike množine lesa in žita, ki ima mnogo nižjo ceno kot so normalne evropske cene. Sedaj je pričela poleg lesa in žita izvažati Rusija velike množine gumijastih izdelkov. Rusija izvažuje tudi v one države, ki nimajo z njo trgovinske pogodbe. Ta mesec so poslali v Bolgarsko 10 vagonov galoš in gumijastih čevljev. Med bolgarskimi trgovci je nastalo radi tega veliko vznemirjenje, ker so cene ruskega blagu mnogo nižje kot bolgarske. Dočim je cena domačega blaga 140 levov, znaša cena ruskega blagu le 80 levov. Da morajo tako nizke cene škodovati bolgarski trgovini, je jasno in z nadaljnim uvažanjem more ruska trgovina zadati bolgarskim trgovcem hud udarec. Industriji in trgovci so se obrnili na vlado, da jih zaščiti pred ruskim uvozom in tako reši pred propadom domačo industrijo.

Izvažanje blaga iz države po nizkih cenah, ki stoji nižje kot so normalne cene na svetovnem trgu je lahko posledica prevelikih zalog, majhnih produkcijskih stroškov ali pa tudi posledica dumpinga! Vse časopisje piše danes o ruskem dumpingu.

Kaj je dumping?

Dumping je prodajanje velikih množin izvestnega blaga v inozemstvo brez dobička ali navadno celo v izgubo. Taka dumping-prodaja je možna samo pri monopoliziranem blagu, ki ga prebivalci tiste države, ki dumping vrši, morejo ku-

povati samo od države za diktirano ceno, ali pa pri karteliranem blagu, za katerega diktirajo cene karteli (oz. trusti) in so cene obenem zaščitene po primerno visoki uvozni carini (ali trošarini) za dotično blago. Pri dumping-prodaji je namreč značilno to, da se dotično blago v inozemstvo prodaja pod veliko nižjo ceno kot v domači državi sami. Če tedaj v državi ne bi bilo blago monopolizirano, tako da ga ljudje ne morejo kupovati od drugega kot od države, ali ne bi bilo kartelirano in zaščiteno po uvozni carini (trošarini), bi v inozemstvo prodano blago, prišlo zopet nazaj v domačo državo bi se cene kmalu zopet izenačile in bi se zmisel dumping-prodaje, ki obstoji ravno v tem, da se prodaja blago v inozemstvu ceneje kot doma, izjalovil.

Namen dumpinga je razbremeniti domači trg pred prevelikimi zalogami blaga, ki pritiskajo na domače cene. Dotični, ki dumping vrši, hoče domače cene vzdržati na dotedanji višini in zato preveč producirane količine blaga eksportira v inozemstvo po tako nizki ceni, da jih zanesljivo proda. Na ta način se znebi doma vsega previšnega blaga, ki ima tendenco ceno blagu in s tem dobičku znižati. Namen dumpingu pa je lahko tudi, uničiti kako industrijsko panogo v tuji državi. Prodaja se v inozemstvo po tako nizki ceni, da tamkajšnja industrija tega ne vzdrži in propade, nato pa tisti, ki je dumping vršil, spet zviša cene, ker mu je odpadla konkurenca. In te cene potem tako zviša, da prejšnje izgubo, ki mu je nastala zaradi dumpinga, krije. Navadno pa plačujejo izgubo dumpinga prebivalci domače države, ki dumping vrši, s primerno višjimi cenami. Dum-

Veliko premišljuješ

kaj bi lahko storil dobrega svojemu tovarišu. Pridobi ga, da naroči neodvisen delavski list »Delavska Pravica«, ki bo budila v njem zaupanje v delavsko gibanje, delavsko samozavest, borila se vsepovsod za resnico in delavsko pravico.

more še bolj dvigniti, ker je še mnogo polj neizrabljenih. Sovjeti ne prikrivajo, da porabljajo svoja bogata petrolejska ležišča za pridobitev inozemskega kapitala. Kljub zvežani produkciji pa so sovjeti zaradi nizkih cen petroleja na svetovnih trgih prisiljeni iskati inozemski kapital.

Ameriško-ruska trgovina je znašala l. 1928-29 149 milijonov dolarjev, napram 113 milijonom v prejšnjem letu in 48 milijonom pred vojno. Povečanju je vzrok prelom z Angleži po vpadu v Arcos. Od obnovitve odnosajev pod delavsko vlado je pričakovati ponovno tekmovanje Anglije in Amerike za ta trg. Uspeh bo zelo odvisen od kreditov in posojil. Američanom se s priznanjem sovjetov nikamor ne mudi, ker upajo, da bo finančna stiska sovjetov vedno večja in bo komunistična diktatura prisiljena skleniti mir z najmočnejšo kapitalistično vlado na svetu. Ameriška vlada se komunistične propagande ne boji, gre ji le za dolgove, ki jih ima Rusija v Ameriki. Seveda bo pri bodočem razvoju imela svojo besedo tudi Anglija.

Vajenci in strokovna organizacija.

Vajenci sicer ne spadajo v strokovno organizacijo kot tako, vendar pa je vajeniško vprašanje en del splošnega delavskega vprašanja in radi tega dobra strokovna organizacija nikdar ne more in ne sme prepuščati rešitev vprašanja drugim.

Že sama izbira poklicev je velike važnosti. Starši pač dajejo svoje otroke najraje v one poklice, kjer trenutno najboljše kaže, pa ne vprašajo, ali je fant

sploh sposoben za tisti poklic in drugič ali si bo tudi v bodoče lahko pri njem služil kruh. Prvemu je danes odpomagano vsaj s tem, da mora vsakega vajenca preiskati zdravnik pred sprejetjem k mojstru. Glede drugega pa danes ni pomoči. In posledica: V dotični stroki je zaenkrat le mnogo vajencev, čez leta, ko postanejo pomočniki, mnogo delavcev, pa malo kruha ter zato mnogo brezposelnih. Brezposelnost in velika izbira delovnih moči pa pomeni krizo, s katero se morajo pečati. Zakonita regulacija vajeniškega dotoka je postulat delavstva in njegove reprezentantije — organizacije.

Fant je sprejet v obrat in se uči stroke, mnogokrat pa še marsičesa drugega, recimo gospodinjstva in pestunstva ali pa nadomešča odraslo delovno moč. Nekateri podjetniki zelo radi sprejemajo vajence, odpuščajajo pa pomočnike in tako imamo obrate z mojstrom ter 7 vajenci pa niti enega pomočnika. Nobeden teh vajencev ne bo nikdar dober pomočnik, pa tudi ne bo imel kruha. Ko bo izučen, bo odpuščen in sprejet nov vajenec. In druga stran. Mladoletni delajo zastoj preko 8 ur, odrasle delovne moči pa stoje brez službe. Strokovna organizacija strahovito čuti nerešeno vajeniško vprašanje.

Pomočnik, pri katerem se vajenec uči, je surov in vajenca pretepa ter šikanira in razumljivo, da fantu ne gre to v glavo, za kar se mu bistri um s pestjo. Strokovna organizacija naj fantu pomaga, da ga sprejme v svoj mladinski odsek, kjer se popravljajo grehi obrata, se razvijajo v fantu smisel za delo in njegov bodoči poklic, strokovna šola mladinskega odseka pa ga poučuje v nje-

ping morejo vršiti samo take gospodarske panoge, ki so tehnično in kapitalno močne in zaščitene s carino, trošarino ali monopolizirane.

Ali Rusija svoje velike zaloge blaga pošilja na evropski trg po tako nizkih cenah zbog dumpinga, ali ima resnično tako nizke cene vsled racionaliziranega obratovanja in tehničnih izpopolnitvev — o tem si poročila nasprotujejo. V mnogih gospodarskih časopisih smo čitali, da so tako nizke cene posledica urejenega gospodarstva, oziroma proizvodnje.

Dumping-prodaja je nezdrav pojav in posledica današnjega neurejenega — kapitalističnega gospodarstva in predstavlja način, kako si pomagajo kapitalisti.

Zahtevamo pravico, ne prosimo miloščine!

Dne 2. decembra se je vršila seja upravnega odbora TPD. Seji je osebno predsedoval novi predsednik g. André Luquet. Na seji je bilo sklenjeno, da se v omiljenje položaja v revirjih nakloni en milijon dinarjev, ki se bo razdelil med najbolj prizadete delavce. Razdelitev bo izvršil odbor, v katerem bodo pod predsedstvom rudarskega glavarja inž. Stergarja poleg zastopnikov družbe tudi zastopniki delavstva. Drobtinice so padale z bogatinove mize lačnemu Lazarju... Ali ni Lazar celo leto delal, kako da mora sedaj loviti drobtinice, da ne umrje od gladu?

NAJSTAREJŠI KREKOVI VETERANI.

Stirje naši tovariši-veterani, ki so sodelovali v prvih letih krščanskega delavskega gibanja, praznujejo letos 80-ozir. 85 letni jubilej svojega življenja.

Ta jubilej proslavimo na sestanku dne 8. decembra 1930 ob 4 popoldne v kleti I. delavskega konsumnega društva v Ljubljani, Kongresni trg 2.

Jubilanti so: Sedmak Josip, Kastelic Ignacij, Zattler Martin in Tomazič Ivan. Sestanka se bo udeležil tudi tov. Gostinčar Jože.

Krščansko soc. pozdrav!

Pripravljalni odbor.

govi stroki.

S tem delom strokovna organizacija vajenca usposobi za delo in hiter napredek, obenem ga pa tudi zaščiti pred morebitno surovostjo starejših delavcev. Priklene ga nase tako, da jo vzljubi. In to je tudi potrebno.

Vajenec je bodoči pomočnik. To nam mora stati pred očmi in tudi za strokovno organizacijo ni vseeno, kakšen je njegov razvoj. Če bo kmalu občutil njegovo potrebo in dobroto, jo bo gledal kot drugo mater, če mu pa organizacija tega občutja ne bo vzgojila, se bo pa tudi pozneje nerad organiziral in bo smatral plačevanje članarine za nepotreben izdatek.

Duh mladine — vajencev je duh bodoče generacije, zato mora strokovna organizacija čimprej pridobiti za se mladino. Krščanske strokovne organizacije se tega prav dobro zavedajo in imajo skoro povsod organizirane mladinske odseke, v katerih se zbirajo bodoči strokovničarji. Cilj jim je: Okrepiti strokovno rrganizacijo za njene naloge. Strokovni listi kovinarjev, nameščencev in ostalih strok imajo stalno mladinsko prilogo, v kateri opisujejo mladini vse, kar jo srečuje v obratu in izven obrata; skoro vsako leto se pa zbira mladina po strokah na svoja zborovanja. Celo leto se vrstijo zborovanja in izleti kovinarjev, trgovskih vajencev, rudarjev, kjer se pogovore o vzorih in bojih svoje stroke. Organizacije z močnimi mladinskimi odseki so povsod najmočnejše!

Tudi naša JSZ se je pečala že mnogo z vajeniškim vprašanjem. Glede njegovih organizacijskih strani pa je sprejel predzadnji občni zbor važne sklepe, kateri se bodo izvedli. — Ant.

Radio.

Ogromen zvočnik

Orjaški zvočnik Blathaller, ki se nahaja na znanem razstaviščnem stolpu (Funk-turm) v Berlinu, je slišen več nego 20 km naokrog. Membrana je aluminijasta plošča, katere najjačja vibracija izkazuje amplitudo 2 cm.

Alzacija-Lotaringija in radio

Alzačani in Lotarinžani so imeli nedavno v Koblenzu svoj kongres. Gre namreč za Nemce, ki so optirali za Nemčijo in žive sedaj v Nemčiji. Na tem kongresu so zahtevali, naj prizadete obmejne nemške postaje svoj program uredijo po težnjah nemške manjšine v Franciji. Francoski listi kažejo seveda precejšnje razburjenje, ki je spričo dokajšnje desorganizacije francoskega radija popolnoma razumljivo.

Radio na Japonskem.

Japoncem je v ponos, da drže korak z daljnjim zapadom, kadar velja za tehnične osvoboditve. Z dovoljenjem za gradnjo radio-postaje in za javno uporabljanje radija pa je japonska vlada dolga leta odlašala. Šele nedavno se je otvorila v Tokiu prva radio-postaja v Japonski, ki so ji sledile postaje v Osaki in nekaterih drugih krajih. Vzrok za rezerviranost je v strahu pred »nevarnimi idejami«, izraz, ki pomenja bolševiško propagando. Japonska vlada se namreč boji, da

bosta ruski postaji Vladivostok in Habarovsk vzeli vso deželo na piko in jo izpostavili hudi propagandi v japonskem jeziku. Da pa so slednjič le dali dovoljenje za radio, ima svoj vzrok menda v dejstvu, da so baje iznašli sistem, kako izločiti nepoklicano poseganje ruske propagande.

Nemški šolski radio

Nemčija ima danes okrog 400 šol, ki so docela opremljene z radijem. Zveza za šolski radio pa šteje okrog 8000 članov-učiteljev in profesorjev.

Eden ko drugi. Dandanašnji se pa res ni mogoče na nikogar zanesti. Plačala sem mlekarico, pa mi je dala nazaj ponarejenega kovača. — Pokaži ga no! — Oddala sem ga že mesarju.

Sinček očetu, ko čakata pred trgovino na mamu: Atek, ali bodeva še dolgo čakala? — Zdaj pa ne več, ravno so vzeli zadnji klobuk iz izložbe.

Denarja nimam, ljuba Elica; moja brihtnost je vse moje premoženje. — Uboštvo mi sramota.

Moderni pesnik. Prebral je pesem in nato rekel: Vaše oči, gospodična, so mi narekemale to pesem. — O Bog, takoj jutri moram k zdravniku za oči.

Na obisku. Sinček (po tihem): Mamica, glej na steni stenico! — Mamica: To je le žebelj. Čez malo časa sinček na glas: Mamica, žebelj pa naprej leze.

»Moj naklon, klanjam se, sluga pokorn, izvolite sestiti, obriti, prosim. —

»Da, briti, pa »Delavske Pravice« mi dajte. —

Ona: Moja največja napaka je nečimernost. Po cele ure stojim pred ogledalom in občudujem svojo lepoto. — On: To ni nečimernost, ljuba Ana, to je samo domišljavost.

**Blago
sveže in
poceni**

**MARIBORSKI
KONZUM**

registrovana zadruga z o. z.

3%
dividende je
tudi denar

Glavni trg 21

Pierre l'Ermitte:

Kako sem ubila svojega otroka

»Prav z veseljem, gospod župnik. Ali bi mogel vam sploh odbiti kakšno prošnjo!«

»In da nam ne bo preveč dolgo po vas, nam večkrat kaj pišite, četudi samo par besed. Ali bodo fantje veseli, ko bomo zvečer vsi skupaj brali vašo sporočila! Zdaj pa mislim, da bom že dobil vsa vaša pisma.«

»Tudi jaz mislim, da jih boste, ker jih bom sam ncsil na pošto.«

»Kadar ne boste imeli časa ali prilike za pismo, nam pošljite vsaj dopisnico. Res, da na dopisnici človek ne more prida povedati, bolje je pa le kot molk, ki je brat pozabljenja. Saj me razumete?«

»Da, da.«

Župnik je odkrito govoril in tudi mladenič mu je odkrito odgovoril. Kljub temu se nista mogla več pomeniti tako pristrčno kot nekoč. Drug drugemu sta nekoliko prikrivala svoje misli, ne iz hinavščine ali bojazni, marveč ker nista zaupala v bodočnost in sta se naveličala neprestanih bojev.

Nazadnje je prišel oni težko pričakovani dan, ko bodo Yholdovi zapustili mrakobni Pariz. Vlak, s katerim so nameravali odpotovati, je odhajal ob desetih zvečer.

Dominik je hotel pred odhodom še poslednjikrat stopiti v patronaž, da se poslovi od svojega župnika. Ker so bili vsi kovčki zaklenjeni, je odšel kar takšen, kot je bil napravljen za pot.

V patronažu so že gorele luči. Župnik Firmin je bil strl od dnevnega dela. Oči so ga skelele, roke so se mu tresle. Delo pa ga je priganjalo in mu ni dalo miru. Poleg svojih župnijskih opravkov, ki so bili sami zase dosti naporni, in poleg rednih sestankov, je imel duhovne vaje za može

in namesto kaplana, ki je bil odsoten, je poučeval odrasle v krščanskem nauku. To je bilo eno najtežjih del, ker so se tukaj shajali najrazličnejši možje in mladeniči, ki so imeli brez številca ugovorov zoper vero. V patronaž so prihajali kot na tlako: ta bi se bil rad oženil, pa ni bil še niti krščen in je šel h krščanskemu nauku samo zato, da bi ugodil svoji nevesti, ki še ni bila dovolj »napredna«; drugega je privedlo kaj drugega, tretjega spet kaj drugega.

Dominik je moral iti skozi dvorano, ki je bila polna teh revežev, katerih obleka je razodevala, da so prišli naravnost z dela. Čakali so govornika... Nekateri so prišel mati, drugega zaročenka, ker sami niso marali iti... Ko je šel Dominik mimo njih, ga je zalila rdečica ob misli, koliko truda čaka ubogega župnika. Pred vrati je zima, ko je po društvi največ dela in življenja, on pa ga zapušča samega, ko bi mu mogel pomagati pri trdem delu in mu lajšati težke trenutke življenja... Namesto na delo odhaja v brezdelje, da se brezaska valja po soncu in dvori svoji materi, ki morda sploh bolna ni in ki dela z njim, kar se ji zljubi.

Župnik mu ni hotel pri slovesu pripovedovati o svojem prenapornem delu in o njegovem položajanju. O, ne, Firmin ni tak, da bi očital! Sprejel ga je nadvse prijazno in se lepo pogovoril z njim, da bi odnesel iz patronaža takšne vtise, ki bi ga zopet privedli nazaj.

Ponudil mu je stol in dolgo sta se menila o bodočnosti patronaža in društva, ki je deloma slo-nelo na Dominiku. Dejal mu je kako so mladci ponosni, da je bil njihov načelnik in da upajo, da ga bodo kmalu spet videli v svoji sredini... Dal mu je še fotografijo otrok in svojo in se dobre pol ure zamudil z njim, kot bi bil samo on na svetu — pred vrati pa ga je nepotrpežljivo čakalo več ko dvajset delavcev.

Dominik vstane za odhod. Župnik mu stisne desnico in ga poljubi, rekoč:

»Naj vas Bog varuje, da se bomo — kakor upam — veseli zopet videli!«

»Res upate?« presenečen vzklikne mladenič.

»Vse je mogoče onemu, ki hoče, zakaj takemu tudi Bog ne bo odrekel svoje milosti.«

Dominik poklekne sredi prašne dvorane in zaprosi blagoslova.

»Iz vsega srca vam dajem blagoslov!« ganjen odvrne župnik. »Naj pade kakor seme v dobro zemljo, da bo s Kristusovo pomočjo najbogateje obrodilo!«...

Nato ga je pospremil skozi razmočeno dvorišče do ograje, ki so jo zapirala lesena vrata. Tu sta se še zadnjikrat objela in si poslednjič segla v roke... Težka vrata so se zaprla in ju ločila — mrcibiti za vedno?...

Dominik je za hipec obstal v ozki temni ulici. Kar težko mu je postalo, ko se je spomnil, da zapušča takšno revščino, ki ga je ovijala s svojo senco in ga zadrževala in priklepala nase. Kdaj in kako bo spet našel svoj patronaž, kjer je preživel najlepše in najsrečnejše trenutke svojega življenja?...

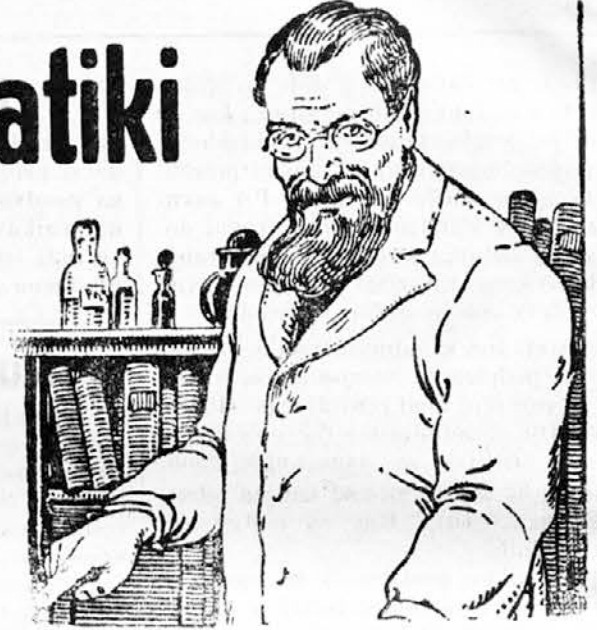
S težkim srcem se obrne in krene proti cestni svetiljki, kar zasliši za seboj slaboten glas. Ozre se nazaj in zagleda starikavo ženo, ki ga prijazno nagovori:

»Dober večer, gospod Dominik!... Že zadnjič sem vas nekoč videla, pred kakšnimi štirinajstimi dnevi, pa se vas nisem upala nagovoriti, ker sem se ravno vračala iz pralnice... Saj me poznate, kajne? Takrat ste govorili z menoj, ko sem prišla na kolodvor s svojim vnukom, saj veste, no, z onim dečkom, ki mu pravijo 'velikan' in ki brez vas nikdar ne bi bil videl Marmousetsjev... Oh, ko bi vedeli, kako srečni smo, da vas imamo... Sam Bog vas pošilja k nam...«

Starka je s svojimi uvelimi rokami ujela Dominikovo desnico in — kakor se mu je zdelo — mu jo celo poljubila, kot so nekoč reveži ponižno objemali roke predobrega Kristusa...

Reumatiki

!

Naročite še danes
1 steklenico

ALGA

za masažo

že zjutraj Vas bo

uspeh iznenadil

Boli Vas ali trga v

kosteh — rokah
nogah — členkih
plečih — zobeh
bokih — žilah
glavi

ALGA

odpravlja
bolezni takoj

LABORATORIJ ALGA — SUSAK

4 steklenice »ALGE« Din 77
8 » » » » 131

14 steklenic »ALGE« Din 205
25 » » » » 320

Dobiva se povsod! — 1 steklenica Din 16.—